

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dožele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijače velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Občni zbor slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.

(Dalje.)

„Kako naj bi se učiteljišča preustrojila, da bi ugajala sedanjim potrebam ljudske šole po Kranjskem in Slovenskem sploh?“ To vprašanje je g. Režek razmotraval tako-le:

„Predragi bratje in tovariši! Imenitno, sila imenitno je vprašanje, o katerem hočemo denes govoriti in je razpravljati — „sine ira, cum studio“ — vprašanje namreč: kako naj bi se učiteljišča preustrojila, da bi ugajala sedanjim potrebam ljudske šole po Kranjskem in Slovenskem sploh. — Tovariši! vsa izomika, vsa izobraženost in s tem vse blagostanje vsakega naroda, odvisno je edino le od narodne šole. Ker je narodna ali ljudska šola — česar nikdo ne dvomi, kdor ima srce za svoj rod — izobraževališče za prosti narod, tedaj je ljudski učitelj brez dvombe tista oseba, ki širi narodno omiko najprej mej mladino in tako mej ves narod. Narodna šola ima nalogo, da razvija vse dušne in telesne moči nežne mladine, da zlahka njih srca, da jo spodbuja k vsemu dobremu, plemenitemu in koristnemu, ter jo ob enem podučuje v vseh onih vedah, ki so jej za njeno poznejše življenje neobhodno potrebne, da človek pošteno in srečno živi, da postane dober in koristen ud človeške družbe, da iz nežnega otroka postane to, za kar ga je Bog na svet postavil, ali kakor govori § 1 državne šolske postave dné 14. maja 1869: „ljudske šoli je naloga, odrežati otroke, da bodo нравni pobožni; razvijati jim duševne moči, oskrbovati jih s potrebnimi znanostmi in vednostmi, da se lahko dalje omikajo za življenje in postavljati jim pravo podlago, da bodo enkrat prida ljudje in državljani.“ Narodna šola je tedaj oni sveti bram, v katerem narod zajema prve kali za svoje daljno izobraževanje, za svojo pravo časno in večno srečo. Ona je ognjišče, iz katerega ogenj domoljubja, napredka in splošne izomike pošilja svoje blagodejne žarke v srca nadepolne mladine — celega naroda. Naša, ljudskih učiteljev, naloga pa je, da čujemo in netimo — kakor nekdanj vestalične device pri Rimljanih — ta ogenj, da ne pojema ali celo ugasne, ampak da vzplapoli in se razpali v velik plamen, ki naj svoje jake žarke vedno in neprenehoma širi mej mladino in vsem narodom.

Lepa in velikanska je tedaj naloga, ki jo imamo mi ljudski učitelji brez razločka narodnosti. Da pa to svojo težavno nalogo natanko in vestno izvršujemo, treba nam je pač vsestranskega izobraževanja. Kako naj se tedaj mi slovenski ljudski učitelji izobražujemo, da

bodemo tej svoji težavni nalogi popolnoma zadostovali?

To si bomo lahko odgovorili, ako vemo, kaj ljudska šola — ali prav za prav država, pod čegar neposrednim nadzorstvom je — od nas terja. Poglejmo si ministersko naredbo od dné 20. avgusta 1870, številka 7648. Govoreč o učnih smotrih, pravi precej od kraja v § 51: „Smoter jezikega uka je: prav razumevati, kar se od drugih sliši v materinem jeziku“ itd. Torej v materinem, v narodovem jeziku se morajo učenci najprej in potem v tem jeziku iz vseh predmetov podučevati: to je edino pravo pedagoško pravilo, ki je veljalo in mora veljati za vse narode vseh časov, pravilo, ki so ga zagovarjali pedagogi vseh vekov. Tega pedagoškega načela in tega postavnega pota se moramo tedaj držati tudi mi slovenski učitelji, kadar izobražujemo našo mladino v naši narodni šoli. Kdor drugače misli in nas slovenske narodne učitelje drugače podučuje, ta nij pedagog, pa tudi pravičen nij, ker ne spoštuje enakopravnosti, in torej tudi ne privošči našemu slovenskemu narodu splošne omike, ki je mogoča edino le v narodovem jeziku. Ako pa hočemo mi slovenski narodni učitelji našo mladino v njenem materinem slovenskem jeziku podučevati in izobraževati, treba je, da smo sami v njem dovolj izobraženi, da ga sami znamo prav in pravilno govoriti. Kajti prava človeška omika razvija in širi se le po lepem, oglašenem narodovem jeziku; le z oglašenim, pravilnim govorom izobražuje in lika narodni učitelj prosto ljudstvo — narod. Kakeršen jezik ali govor ima kako ljudstvo, taka je tudi njegova izomika, kajti jezik je pravo zrcalo ali prava slika narodovega duha. Dokler tedaj ne bomo naše mladine in našega ljudstva podučevali in izobraževali v lepem oglašenem narodovem jeziku, toliko časa bomo vedno morali slišati, da smo neizobraženi, surovi. Brez jezikove olike nij upati narodove omike.

Potrebna so nam tedaj v naše izobraženje taka učiteljišča, v katerih se prihodnji učitelji učé vse predmete narodne šole — posebno pa realije — v ravno istem jeziku, v katerem bodo pozneje sami druge učili.

Poglejmo pa zdaj, dragi tovariši, učiteljska izobraževališča, kjer se pripravljajo za učiteljski stan naši slovenski mladeniči, katerim pride v odgojo in izobraževanje mladina — narod, čegar materini jezik je slovenski jezik, ki bodo torej morali podučevati našo mladino, naše ljudstvo v slovenskem jeziku iz vseh predmetov narodne šole. Ali se res naši slovenski učitelji izobražujejo v učiteljiških iz vseh predmetov v onem jeziku, katerega bodo rabili pri podučevanju v naši narodni šoli — v slovenskem jeziku? Nikakor ne, ne v Ljubljani, ne v Mariboru, da ne govorim o Celovcu

na Koroškem, kjer je tudi $\frac{1}{3}$ Slovencev. Po vseh teh izobraževaliških podučujejo se vsi predmeti razen slovenščine samo in edino le v tujem nemškem jeziku. In tako vzgojeni in podučeni učitelji naj z vspehom podučujejo in izobražujejo našo slovensko mladino, naše slovensko ljudstvo? Nikoli in nikakor ne morejo, ker česar človek sam nema, tudi drugim tega prodajati ne more. Napačno in brez vsega pedagoškega pravila je torej, ako se bodoči učitelji za slovenske narodne šole, ki podučujejo potem slovensko mladino, slovensko ljudstvo, v učiteljiških podučujejo in izobražujejo v takem jeziku, katerega pri podučevanju slovenske mladine, slovenskega ljudstva rabiti ne morejo.

Kaj bi pač rekli drugi narodje na pr. Lahi, Francozi, Angleži, Nemci, Magjari da celo Turki, ako bi se tako lepi in koristni nauki, kakor so na pr. geometrija, matematika, fizika, prirodopis, zemljepisje, zgodovina itd. predavali v tujem, njih mladini in narodu nepristopnem jeziku, in bi se potem od ljudskih učiteljev zahtevalo, da vse to, kar so si z velikim trudom in težavo pridobili (?) v učiteljske izobraževalnici v tujem jeziku, predajo mladini in ljudstvu v njegovem — narodovem jeziku?

Tovariši! ali bi ne bila to za njih mladino in narod največja, v nebo vpijoča krivica? Ali nij to največji pedagoški nonsens, kar si jih moremo misliti? Ali nij to popolnem narobe svet? In ako se še pri nas v 19. stoletji dobe ljudje, ki ta pedagoški nesmisel zagovarjajo in trdijo, mi pa naj k vsemu temu molčimo?! Mi slovenski učitelji, ki smo v prvi vrsti poklicani širiti luč izomike mej našo mladino, našim prostim narodom, mi naj mirno gledamo in pustimo, da narod naš še i nadalje tava v temoti izomike in splošnega napredka? Ali nijsmo s tem izdajice naše mladine, našega naroda in njegovega jezika? Ali si ne damo s tem največji pedagoški „testimonium paupertatis“, da si so ga v prvi vrsti deležni tisti, ki kaj tacega še danes trdijo in celo ukazujejo? Ne, predragi tovariši, tako ne sme in tudi ne more dalje iti, ker potem bi moral naš slovenski učitelj umnejši in sposobnejši biti, nego so njegovi učitelji, kajti on mora blago s težkim trudom v tujem nemškem jeziku pridobljeno, v domačem jeziku prodajati. To nij pravi pot, po katerem se naši slovenski učitelji za svoj sveti stan pripravljajo in izobražujejo. Poglejmo si le takega reveža v šoli, kako se trudi in ubija, misli in išče primernih besed, da bi to ali ono reč svojim učencem prav in dobro razložil in povedal! Koliko knjig mora, — ako jih ima, in pri sedanjem pičlej plači jih pač ne more imeti — pregledati in preobrniti, da si dobi za vsak

predmet potrebnih izrazov in besedi, in potem — komu se še nij primerilo, da je v sredi razlage običal ali bil v zadregi, ker se nij mogel dostojno in dobro izraziti! Potem pač nij čudo, da narodni učitelj, kateri se nij nikoli napeljeval, da bi si iskal naobraževanja v domačem jeziku, končno vse veselje izgubi in po tujem hrepeni, ker se mu brez truda odpira.

Naša učiteljska izobraževališča se morajo torej tako preustrojiti, kakor to zahtevajo zdrava pedagogična načela in zdravi človeški razum; tako, da bodo vstrezala potrebam in duhu naroda našega: v domačem, slovenskem jeziku morajo se podučevati vsi predmeti, ki jih predpisuje organizacijski statut za učiteljišča, izdan dne 26. maja 1874 št. 7114. Pretresati, kaj vse ta statut za prihodnje učitelje zahteva, bilo bi preobširno in tudi odveč, ker vsaka šola je dobila knjigo: „Handbuch der Reichsgesetze und Ministerial-Verordnungen über das Volksschulwesen“, gg. tovariši si lahko torej to sami doma pregledate. Omenim naj le dveh prevažnih predmetov, to je pedagogike in kmetijstva. Pri prvem pogrešam neke, za prihodnje učitelje prevažne reči, namreč, da se pripravnikom v zadnjem letu praktično ne pokaže, katerih službenih spisov bodo rabili, in kako naj jih vodijo. Kolikokrat se prigodi, da pride tak mlad učitelj na enorazredno šolo, tam morda od svojega prednika malo ali celo nič ne dobi službenih spisov, mislimo si, kako se tak revež muči in trpi! Ali se ne pravi to, na suhem plavati se učiti? Ako ga pride na to eden ali drug nadzornik nadzorovat, vpraša po tem ali onem službenem spisu, revež komaj vé, kaj je to „exhibitenprotokoll“ itd. In težko, da odide brez kacega „verweisa“ — ako nij še kaj hujšega! — da si je revež čisto nedolžen pri tem in bi bolje prijal onim gospodom, ki so poklicani v to, da bi mu bili pokazali take reči, a so svojo dolžnost popolnem zanemarili. Ta napaka se mora odpraviti, ker nikdo nij učen na zemljo padel. O kmetijstvu prepuščam sodbo izreči današnjemu poročevalcu o tem predmetu, pristavim naj le, da so veliko važnost tega predmeta pri nas in njegovo pomankljivo podučevanje na našem učiteljišču izprevidele tudi višje oblasti, in menda tudi ure storile potrebne korake. (?) Sploh pa bi bilo želeli, da bi se pri razlagi vseh predmetov oziralo najprej na domača tla in potrebe, da ne bo kdo, ki v Ljubljani stanuje in se šola, črez Ljubljano se vozeč, vprašal: „Ist das die Unc?“ Tu naj velja kakor povsod gaslo: non multa sed multum.

Kadarkoli so še naši ljudski zastopniki terjali, naj se uvede v naša učiteljišča naš domači, slovenski učni jezik, vselej so nam vlada in nasprotniki našega narodovega napredka kričali: „vsaj nemate za to potrebnih knjig“. Čudno to pač ne bi bilo, ker nas dosedanja vlada pri izdavanju knjig nigdar nij hotela podpirati, ampak nasprotno, kajti dajala je rokopise v presojo takim možem, ki našega jezika malo ali čisto nič ne umejo, ali ga pa znati nehejo, ker nima srca za naš rod, in potem principijalno dela ne odobravajo. In njih sodba je potem vedno bila: v koš z rokopisom! Ako pa se je kdo našel, da je knjigo založil, nam nijso potem dovolili jo rabiti. Izgledov imamo dovolj! Vendar pogledjmo, je-li to tudi res? Ne! manjka nam samo pedagogike in njene zgodevine, in potem še geometrije, katere pričakujemo od g. prof. Lavtarja, da jo doda svojej aritmetiki. Za prvo pa se bode kmalu našel pisa-

telj, samo ako vlada resno voljo pokaže, našim terjatvam vstreči. Za realije pa imamo do cela vse knjige in tudi po g. Cigaletu izdano terminologijo, naj se nam samo še dajo naši za to zmožni učitelji, namesto da se jih pošilja v tuje nemške dežela, a k nam se pošiljajo našega jezika nezmožni in naših razmer in potreb neznaajoči učitelji. Z realijami torej lahko pričnemo poduk v našem materinem jeziku precej, in upajmo, da se bode vlada ozirala na naše potrebe in želje! —

V našem narodnem duhu in na narodnej podlagi morajo biti naša učiteljišča preustrojena, ako hočemo, da dosežejo svoj pravi namen: dati nam dobrih učiteljev, ki bodo našo slovensko mladino podučevali in izobraževali v njenem materinem, slovenskem jeziku, kakor to velewa § 51 ministerskega ukaza dne 20. avg. 1870, št. 7648. Ali vlada je pripela temu § pristavek: „Učilnicam, v katerih je mej ukreba sprejeti še drugi deželni jezik, naj deželna šolska oblast natančneje ukrene tega ukasmoter in izvrševanje.“ In kako je naš deželni šolski svet to določil? Tako, da sili nemščino, ta „drugi deželni jezik“ celo v dvorazrednice, a na Štajerskem in Koroškem priporočajo in silijo ga še v enorazrednice, učitelje pa dobro za to honorirajo. Tovariši! ako smo uže izobraževanje naših učiteljev v tujem duhu in jeziku imenovali „največji pedagogični nesmisel“, kaj naj rečemo še le o tem? S katerim superlativom naj to izrazimo? Ali se ne pravi to dragi in zlati čas in mladini duševne njene zmožnosti tratiti in zapravljati? Mi vsi smo več ali manj sami izkusili, kam taka pedanterija — bolje: bedarija — pripelje, do tega namreč, da kdor nij dalje obiskoval višjih šol, ne zna končno nobenega jezika. Naša mladina odraste v može in žene, ki si doma s pridnimi rokami pridobivajo svoj kruh, a pri tem prav in čisto nič ne potrebujejo nemščine. Oni občujejo s svojimi sosedi, treba jim je torej le lepo in dobro znati svoj domači jezik. Kdor od naše mladine si bode šel iskat kruha mej Nemce, Lahe, Magjare, Francoze itd., tega bodo uže okoliščine prisilile, da se bode dotičnega jezika navadil. Vsaj v naših deželah tudi mnogo tujih državljanov živi, in vendar nij še nobene dotičnej vladi na misel prišlo — in menda jej tudi ne bo! — da bi zaradi tega vpeljala v svoje šole slovenski jezik. Ne umem tedaj, zakaj bi se samo pri nas vsa za vse veke veljavna pravila na glavo postavljala, zakaj bi se nam s takimi naredbami naravnost v obraz bilo?! Ta napaka močno ovira napredek naših narodnih šol, ker jemlje in trati čas drugim predmetom, in dokler se ne odpravi, ne nadajmo se boljšega izobraženja naše mladine, našega ljudstva.

Predragi tovariši! ako hočemo mi slovenski učitelji, da se za svoj stan primerno izobražujemo, ako hočemo, da bodo naše narodne šole, naša mladina in naše ljudstvo v splošni izomiki napredovali, moramo imeti pravico, da varujemo in zastopamo svoje mnenje in svoje prepričanje v pedagogičnih rečeh. Kdorkoli se predrzne nam to očitati in pravico kratiti, ta ne spada v sedanje stoletje, stoletje splošnega napredka in svobode. Tega načela se drže vsi učitelji vseh narodov, tega načela se moramo držati tudi mi.

Mi živimo dan za dnevom med narodom in z narodom; mi se kretamo vedno le mej našo slovensko mladino, jo izobražujemo in učimo za nje prihodnji stan potrebnih rečij. Mi torej gotovo tudi najboljše vemo, kaj je

za našo slovensko mladino, kaj nij, kaj se našemu narodu bolje prilega, kaj ne? Mi imamo priliko videti vse rane, ki naše slovensko ljudstvo sklé, in tu naj se naš svet prezira, in išče tuj zdravnik, ki hoče mesto gnjilega le zdravo meso na životu našega naroda rezati?! In mi naj roke križem držimo? Tovariši! nikakor ne! Slovenski národ od nas mnogo zahteva, mnogo pričakuje. Naša slovenska mladina bode zahtevala od nas enkrat oster račun. Naša sveta dolžnost in naloga je torej, da kot slovenski ljudski učitelji neumorljivo delajmo na našem polji: v narodnej šoli, da privedemo našo mladino, naše slovensko ljudstvo do one izobraženosti in omike kakor to terja duh sedanjega časa, kakor to terja od nas Bog, cesar in narod! Ne glejmo ni na levo, ni na desno; ne straši naj nas nobena mrznja ali celo groznja, naj si tudi prihaja od katere koli strani! Mi se držimo odkazanega pota in postave — ki mora menda vendar za vse enako veljati! — odkrivajmo in, ako mogoče odpravljajmo ovire našega narodnega šolstva, potem smo si svesti, da smo kot ljudski učitelji storili svojo dolžnost, svesti si moremo potem biti, da bode tudi našemu národu „millejše solnce posijalo.“

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 25. septembra.

O Taaffejevem prizadevanju, sestavi nekako „srednjo“ stranko, beremo v praškem listu tako-le: „Naj jo le sestavi, če mu je to mogoče, iz spreobrnjenih centralistov. Ali teško mu bode to šlo in teško, da bi mu ta frakcija pomagala zmirom do parlamentne večine. Taaffejevo polozenje bi se pa okrepilo, ako bi on s postavnimi sredstvi uplival na zdanje dopolnilne volitve za državni zbor. Obstanek Taaffejeve vlade leži v tem, da centralisti ne dobé več krmila v roke, zato se morajo povsodi izpodrivati, iz uradov in tudi iz državnega zbora.“

Znano je, da se mesto Dunaj zadnji čas nij posebno dosti zmenilo za kričanje „ustavovernih“ vodij in da se nij vmešavalo v strankarske zadeve. Kakor drugod, tako tudi dunajsko prebivalstvo, kakor je videti, ne veruje več nemškimi agitacijskim prorokom. Dosti so se centralisti trudili, da bi nemški Dunaj vpleli v svoje intrige zoper Taaffeja: poskušali so, da bi nemško strelsko svečanost naredili za demonstracijo zoper zdanjo vlado — izpodletelo jim je; na vse mogoče zlobne načine so se trudili, da bi preprečili cesarsko slovesnost ob njega petdesetletnici — tudi to se jim nij posrečilo. Zdaj pa dunajske judovske in „fortšritlerske“ novine agitirajo za to, da bi se sklical na Dunaji obče nemški strankarski shod in sklical naj bi ga tam — dunajski župan. „Politik“ pa pravi, da je dr. Newald v takih zadevah malo — gluha.

Vnanje države.

Kako je z demonstracijo evropskega brodovja, vidi se nekoliko iz sledečega poročila: Četrtek 16. sept. je bila na ladiji „Aleksandra“ konferenca, katerej je predsedoval lord Seymour, a so bili navzočni vsi drugi poveljniki združene flote. Zjediniili so se brzo, kaj da je storiti. Mej tem pa je naznanil angleški konzul v Skadru, Green, da so kristijanje v nevarnosti, da jih bodo Turki pomorili. Admiral Seymour potem piše Rizi paši ter mu z resno besedo pove, da so turški uradi odgovorni za življenje in imenje pod njih oblastjo stanujočih kristijanov. Ob enem je Seymour poslal kapetana W. Cara v Cetinje, da je dal knezu črnogorskemu potrebne instrukcije ter mimogredoč sam ustmeno ponovil turškim uradom Seymourovo pismo. V Dobrovniki se je dne 22. t. m. Car zopet vrnil in sodi se, da prične evropska flota zdaj svoje delo. Evropska flota ima dovoljenje, da sestrelji

Ulcinj in albanski ostrog. Črnogorci bi naposled dobili samo razvaline Ulcinja.

Turška vlada je poslanikom v Carigradu izročila neko noto, v kateri izjavlja, da hoče Črnogorcem odstopiti Ulcinj a s temi uveti: 1. Zarad črnogorskega, grškega in armenijskega vprašanja se ne sme zoper Turčijo demonstrirati z evropsko floto. 2. Muhamedanom v Črnej gori odstopljenih krajih ima se zagotoviti imenje, vera in čast. 3. Meja k Črnej gori ostane vstočno skadarskega jezera taka, kakor je bila doslej, osobito da se pustita Turčiji Dinoš in Gruda. 4. Črnej gori Turčija odslej nič več ne odstopi. — Tedaj porta se norčuje še v zadnjem trenutku, ko so angleški kanoni uže obrnjeni v ostrog Albancev in Rize paše.

Z dopolnjenim francoskim ministerstvom angleške uradne novine niso kaj zadovoljne. „Daily News“ n. pr. pravijo, da more budalost, ki je spravila starega Hilaira v ministerstvo, vsak trenutek ponoviti se in proizročiti novo ministerstvo.

Dopisi.

Iz Kranja 24. sept. [Izv. dop.] Včeraj je tudi naše glavno gorenjsko mesto obiskal g. deželni predsednik Winkler in bil tudi pri nas tako slovesno sprejet, kakor dozdej nobeden njegovih prednikov ne. Občinski odbor z županom na čelu ga je sprejel pred „staro pošto;“ župan ga je slovenski pozdravil, isto tako g. dekan. G. deželni predsednik je slovenski odgovoril. Mesto je bilo v zastavah. Po vsej okolici so streljali z možnarji. — Po razgledu uradov, šol in mesta, povabil je bil deželni predsednik mestne honorarijore na obed na „starej pošti.“ Prijaznost po vsej deželi čislanege deželnege predsednika mu je tudi tu pridobila srca vseh, ko bi tudi ne bili uže prej vsi Slovenci zanj zavzeti kot za prvega deželnege načelnika, kateri naš domovinski jezik zna in ga tudi rad govori ter od katerega pričakujemo res „nove ere“ na Kranjskem, boljše od dozdanjih.

Iz Medvoda 24. sept. [Izv. dop.] Dne 23. t. m. imeli smo tudi Medvodčanje čast, da smo videli in pozdravili našega obče priljubljenega rojaka deželnege predsednika gospoda Winklerja, od katerega slovenski narod na Kranjskem pričakuje svojih narodnih pravic. Komaj se je glas raznesel, da denes popotuje gospod deželni predsednik skozi našo vas na Gorenjsko, brž se je, kar se v hipu more, pripravilo za slovesen sprejem. Gospod župan in občinski svetovalec g. Kavčič sta visokega gospoda pozdravila, in mu udanost občine izrekla. —

Iz Maribora 24. sept. [Izv. dop.] Z našo kandidaturo g. Bindlechnerja smo, kakor se vidi, dobro zadeli, bolje nego so nekateri pričakovali. Zmagal bode najbrž, kakor se zdaj kaže, ako nam nič obetanih glasov ne odpade, in ako po vseh krajih vse narodne in konservativne glase zberemo, kar upamo. Da so se „liberalci“ v „Tagesposti“ norca iz njega delali, ker spada k obrtništvu, k delavnemu meščanstvu ne pa v doktorstvo, to je Bindlechnerju bilo le na korist. — Več dnij se je tu mudil v interesu te volitve podpredsednik državnega zbora g. baron Gödel, poslanec za našo okolico. — Program Bindlechnerjev je tak-le:

„Čestiti someščanje in volilci!

Nekaj prijateljev in someščanov me je opomnilo, naj jaz kandidiram za mandat državnoborskega poslanca izpraznen po odstopu g. dr. Fr. Duchatscha v mestih in trgih: Ormož, Mito, Ljutomer, Marenberg, Maribor, Ptuj, Središče, Vozenica, Sv. Lenart, Slovenska Bistrica in Slovenj-Gradec.

Doslej sem se odtegal onemu političnemu življenju, ki seza čez krog moje ožje domovine, ker sem si misliti moral, da morejo mlajše in čvrstejše moči — morebiti z večjo močjo in spretnostjo — zastopati v državnem zboru interese naše domovine.

Iz lastne inicijative ter na svojo pest nijsem hotel kandidirati, ker se nijsem hotel in se nečem nikomur vsiljevati.

A denes, ko moji someščanje javno od mene zahtevajo in še na tak prijazen gotovo daleč meje mojega dozdanjega oskromnega delokroga presežajoč način, ne morem biti nič več pasiven, posebno ker se sklicujejo na moj patrijotizem, v čemer pa jaz pri vseh družih oskromnostih ne morem prepuščati nikomur prednosti.

Da, jaz ljubim svojo domovino! in ako bi mi tedaj moji someščani in pristaši častno mesto zastopnika naših mest in trgov v državnem zboru zaupali, porabil bodem v to vso svojo moč, da izpolnem mesto in kolikor morem zahtevanja, ki se stavijo v me in da opravičim v sebe stavljeno zaupanje.

Tudi jaz mislim, da se mora na stran pustiti neprestani strankarski prepir in mnogo-govorjenje, a da se morajo boljše pospeševati interesi naših trgovcev in obrtnikov, da moramo podpirati spravo, katero — če je na obeh straneh nekoliko dobre volje — jaz smatram za mogočo. Javno in brez strahu izjavljam tukaj, da stojim v tem oziru popolnem na stališču vlade, katere prizadevanja se morajo podpirati v tem oziru, ako nečemo da finančno popolnem propademo ter izpostavimo ustavo, da se oškoduje na škodo vseh državljanov — tudi konservativno-ustavnih.

Glede železnic se je vendar uže dosti storilo (Arlbergška, krajevne železnice, srbska železniška pogodba); dobili smo tudi toliko zaželjeni zakon za varstvo vinstva, a nerešene so še marsikateri druge potrebne narodnospodarske predloge, mej temi posebno za nas jako potrebna obrtniška postava. Te zadeve podpirajmo ter v vprašanji o zemljiškem davku gledajmo na to, da se davek ne povikša, ker bi ga ne mogli nič več plačevati.

Ne gre zato, da bi se odpravili obstoječi svobodomiselnji zakoni — imamo važnejega dela in komaj potem, ko smo si uredili svoje finance ter postavili ravnotežje v državi s pametnim štedenjem in odpretnostjo novih dohodkov, moremo delati še za marsikaj družega, kar bi nam morebiti koristilo in o čemer — ako bodem voljen — ostanem s svojimi volilci v neprestanem sporazumljenju.

Denes moram samo izjaviti, da hočem, ako bodem voljen, izvolitev prevzeti ter to žrtvo prinesiti, da zapustim svoj dom in svojo rodbino v blagor domovini posveteč se, kar jaz smatram za prvo dolžnost vsakega rodoljuba, ako pride do njega dotičen poziv.“

Maribor v septembru 1880.

Franc Bindlechner.

Iz Ptuja 24. sept. [Izv. dop.] Tukaj pri nas je vsled smrti c. kr. okrajnega zdravnika dr. Skrabarja razpisano mesto okrajnega zdravnika. Pa kaj slišimo! Za naš veliki čisto slovenski okraj baje hočejo trdega Nemca nastaviti! Mi bodemo na ves glas protestirali! Iz gotovega vira vemo, da se je za to službo 13 kompetentov oglasilo in mej temi več Slovencev doktorjev, kateri imajo prvo pravico in vse sposobnosti do te službe. Okraj je ves slovenski, le slovenščine zmožen zdravnik more službo dobro opravljati. Pa zdaj se sliši, da ne

bo to mesto nobeden Slovenec, ampak trd Nemec, nekov g. dr. Kleinsasser iz Murave na Gorenjem Štajerskem dobil, češ — da njegova žena onega zraka prenašati ne more! — Kaj bo trd Nemec, ki še besedice slovenski ne zna, mej samimi Slovenci počel in kaj je s takim nemškim doktorjem nam pomagano! Čudno se nam pa zdi, da se še zdaj hočejo trdi Nemci mej Slovence porivati v kljub § 19 držav. osnovnih postav in grof Taaffejevej vladi!!

Domače stvari.

— (Tiskovna pravda „Slovenskega Naroda.“) Ne „ludertafel“ ampak „lieder-tafel“ smo pisali tačas, ko smo o tem predmetu poročali ob času slavnega Suppantšitsch-Wawreczkinega neresničnega in hujskajočega poročila v „Laibacherici“ o Medvodski aferi, katera se je godila, kakor se nam še vedno iz Medvod zagotavlja, res samo v razburjeni fantaziji „hrabrih“ udeležencev „lieder-taflerjev“. Še dan denes vsi ljudje v Medvodah o katem napadu na te žalostne pevce viteze nič in nič ne vedo. Pa se je nam bila primerila tiskovna napaka „ludertafel“. Precej drug dan smo jo popravili: naj se ne bere „u“ ampak „ie“. Kljub temu, da smo tiskovno napako tako brž popravili, kakor smo le mogli, tožil nas je vendar bivši predsednik „lieder-taflerjev“, g. Wawreczka, ki se podpisuje „c. kr. uradnik“, zarad žaljenja časti na podlogi § 496 pred okrajno sodnijo. Predvčerajnjem je bila obravnavana. Odgovorni urednik dotičnega razločka, ali stoji „u“ ali „ie“ v morda slabo pisanem članku nij opazil, torej ne bral. Tudi je kot samo tiskovna pomota precej drug dan stvar brez poziva popravljena bila. Torej je bil urednik pri sodnji kot nekriv oproščen. A g. dr. Schrey, kot zastopnik tožitelja g. Wawreczke, je oglašil pritožbo na drugo instanco zoper oproščenje.

— (Pričetek telovadne šole Sokolove.) Z dnem 1. oktobra t. l. se prične telovadna šola Sokolova v prostorih telovadnice. Dnevi za to odločeni so vsak teden vtorek, četrtek in sobota, poleg tega pa se uči tudi borenje vsak ponedeljek in v sredo zmirom od 8. do 9. ure zvečer. Plačilo je odmerjeno na 1 gld. 50 kr. za tri mesece naprej. Vabimo tedaj uljudno vse prijatelje telovadbe, posebno take mladeniče, ki vsled društvenih pravil ne morejo pristopiti društvu in bi se radi telovadbe učili, da naj se v navedeni namen kakor hitro mogoče in najdalje do 1. oktobra oglašé pri predtelovadcih ali pa pri društvenem odboru. Na zdravje! Odbor.

— (Deželni odbor kranjski) je v zadnji seji odločil 30 ustanov iz sirotiškega fonda za 30 dečkov sirot in 24 ustanov za toliko deklic v Lichtenturnovem zavodu na Poljanah.

— (Novo mašo) bode v cerkvi pri sv. Jakobu v Ljubljani denes ob devetih uri dopoldne pel g. Mihael Arko.

— (Za župana) je bil voljen v Dolah, v okraji Logaškem Luka Rejec; za prvega svetovalca pa Pavel Gruden.

— (Iz Žužemberka) se poroča, da je v Rebru pri Žužemberku pogorelo 12 hiš z gospodarskimi poslopji vred, 2 vola, 1 junec 3 prašiči. Tudi denar je nekaterim posestnikom zgorel, ker so bili na polji, ko se je vnelo. Zažgali so tudi tu otroci, ki so se igrali z užigalnimi klinčki.

— (Požar.) Iz Črnomlja se nam piše: Pogorela je hiša Ivanu Vidmarju v Rožic vrhu

blizu Črnomlja dne 12. sept. Oča je bil v Žezlu družina pa v cerkvi pri sv. maši, mej tem so pa otroci zažgali. Zavarovano je bilo pri „Slaviji“ za 300 gld. škode je gotovo več; a ker nij bil o pravem času zavarovalnine odrajtal, se baje ustavlja društvo odškodnino izplačati.

— (Obesil se) je Vide Uršič iz Gábrovšice, okraja litijskega, 15. t. m. pod svojim kozolcem.

— (V zadnjem „Slovenču“) spet pripoveduje človek, čegar moralično propalost smo že dovolj obrisali, nekaj, kar nij res. Zato hočemo v prihodnjem listu stvar pojasniti, kakor je bila in kakor je res.

Listnica uredništva. Prejeli smo več dopisov, ki odobravajo in dalje razmotravajo zopeto stvar, katero je urednik tega lista v dveh zadnjih člankih odpravil. Naj nam č. gg. dopisniki ne zamerejo, da teh dopisov ne natisnemo. Povedano je o tem menda dovolj. Prosimo stvarnih poročajočih dopisov. Sicer pa nas je veselilo zvedeti, da tudi mnogi gg. duhovniki z nami enako mislijo. Naj bodo preverjeni, da smo uže prej namenjeni bili in ostanemo: ozirati se na njihove želje, zopet pri tej priliki nam izraževane.

Tuji.

25. septembra:

Pri Slonu: Bogovitsch iz Gradca. — Glosche

iz Dunaja. — Jeglič iz Trsta. — Herman iz Dunaja. — Woratsch iz Zagreba.

Pri Malit: Svoboda, Wiener iz Dunaja. — Braune iz Kočevja. — Schlesinger iz Dunaja. — Jon iz Gorenjskega. — Diesse iz Pulja. — Likon, dr. Kirchhammer iz Dunaja.

Dunajska borza 25. septembra.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	71 gld. 60	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	72	65
Zlata rente . . .	87	70
1860 drž. posojilo . . .	130	50
Akcije narodne banke . . .	817	—
Kreditne akcije . . .	283	50
London . . .	118	20
Srebro . . .	—	—
Napol. . .	9	41
C. kr. cekini . . .	5	63
Državne marke . . .	58	25

Tržne cene

v Ljubljani 25. septembra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 10 kr. — rež 6 gld. 50 kr.; — ječmen 4 gld. 38 kr.; — oves 2 gld. 92 kr.; — ajda 5 gld. 36 kr.; — pros 4 gld. 87 kr.; — koruza 6 gld. 20 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 67 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 88 kr.; mast — gld. 74 kr.; — špeh frišen — gld. 68 kr.; špeh povojen — gld. 72 kr.; — jajce po 2½ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — teletnine 54 kr.; — svinjsko meso 58 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — slame 1 gld. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. — kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

M. KUNO,

krojač, v gospodskih ulicah št. 12, v Ljubljani, priporoča se za izdelavanje

obleke za gospode, dečke in jaketov za gospe;

zagotavlja dobro in moderno delo in nizke cene.

Umetne zobe in zobovja

(zobovja z zračnim pritiskom)

prireja po najnovejšem umetnem načinu, ne da bi odstranjeval zobne korenine, brez vsake bolečine, votle zobe pa z dobro tvarino trajno plombira. Zobne operacije brez bolečin izvršuje z omotljenjem z gazom za smejanje (410—13)

zobni zdravnik A. PAICHEL

poleg Hradskega mostu, I. nadstropje.

Ordinuje od 9.—12. in od 2.—5. ure.

Podpisani učitelj plesu naznanja čestitemu občinstvu, da uči na svojem

plesišči,

stari trg št. 15, I. nadstropje,

poleg mnogih drugih plesov tudi „Kolo“ in „Slovanko“. Za otroke odprem poseben kurs.

Z odličnim spoštovanjem

Kajetan Dolx,

učitelj plesu.

(430—3)

Zahvala.

Za mnogo dokazov iskrenega sočutja v času bolezni in pri smrti nepozabljivega nam

Franceta,

kakor tudi za izredno mnogobrojno spremstvo pri pogrebu, za mnoge darovane vence in ginljivo nagrobno izreka najtoplejšo zahvalo vsem (464)

žalujoča rodbina Šabec-Jenko.

Lepe in po cenl

klobuke in čepke,

kakor tudi

kožuhovino

prodaja

Anton Krejči,

v Ljubljani, na kongresnem trgu na oglu gledališčnih ulic. (433—3)

Kje

se kupuje ceno

obleke za gospode, dečke in otroke?

pri

M. NEUMANN-u.

Kje

je največja zbirka

ženske robe?

pri

M. NEUMANN-u,

v Ljubljani, slonove ulice h. št. 11.

Optični závod

E. REXINGER

v Ljubljani.

Posebnosti za one, ki dobro ne vidijo in trebajo očal.

Očala se dadé samo potem, ko se je natanko in čisto znanstveno poskusil in premeril vid, a se uspeh jemči. Naročnikom z dežele se radovoljno pošlje v ta namen spisana moja knjižica, po kateri potem lahko naroče zaželeno.

Pri meni je velika zaloga gledališčnih in potnih perspektivov najnovejše konstrukcije, daljevidi, daljegledi, mikroskopi vsake vrste, vremeniki, toplomeri, tehtnice za vino, mošt, žganje ter vinski cvet, dalje za kis, mleko, lug in petrolej. Laterna magica, lamposkopi, stereoskopi in slike, parostroji, lokomotivi, camera obscura.

Orodje za risanje in šestila (cirkliji), risalna peresa vsake vrste, vodne tehtnice, vrvice in kotni mérniki, kompasi ter solnóne ure, mérniki, mérniki na traku, zrcala za britje in druge v to stroko spadajoče reči.

Dobro in brzo popravljám optično, fizikalčno ter matematično orodje. (420—4)

H. Hauptmann,

v semeniskem poslopji, v Ljubljani,

priporoča po nizkej ceni najboljše

oljnate in suhe barve, firneže in lake,

ter najlepše

čopiče (penzlje)

za slikarje in zidarje. (454—1)

!Usnje!

vsake vrste za črevljarje

prodaje izvrstno in v ceno

zaloga usnja

FRANC BAUER,

(449—3)

Sporgasse Nr. 32 v Gradci.

Cenilniki franko, pošilja se s povzetjem.

Nagrobni križi

s pravim zlatom pozlačeni in z najlepšimi napisi

dobivajo se pri meni na izbero, tudi najizvrstnejše koroško železo, jeklo, pluzne lemeže, sploh vse železno gospodarsko orodje iz najboljšega blaga izdelano, prodajam po najnižjih cenah.

Sp. Pessiak,

(453—2)

gledališke ulice št. 8, blizu frančiškanske cerkve.